

Seletuskiri
haridus- ja teadusministri 5. jaanuari 2016. a määruse nr 1
„Struktuuritoetuse andmise tingimused keskhariduseta täiskasvanute tagasitoomiseks
tasemeõppesse“ muutmise eelnõu juurde

1. Sissejuhatus ja eesmärk

Eelnõu koostamise aluseks on perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse seaduse § 14. Määruse muutmise peamiseks eesmärgiks on pikendada tegevuste abikõlblikkuse perioodi, et viia läbi veel vähemalt üks avatud taotlusvoor projektidele, mis on suunatud põhi- või keskhariduseta täiskasvanut tagasitoomiseks mittestatsionaarsesse õppesse.

Ülejäänud muudatused on pigem tehnilist laadi ning ei mõjuta meetme sisulisi eesmärke.

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Haridus- ja Teadusministeeriumi täiskasvanuhariduse osakonna juhataja Terje Haidak (tel 735 0247, e-post: terje.haidak@hm.ee), õigusosakonna õigusnõunik Kadi Mölder (tel 735 0234; kadi.molder@hm.ee) ja rahandusosakonna välisvahendite juht Inge Oopkaup (tel 735 0279; inge.oopkaup@hm.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõuga muudetakse „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020“ prioriteetse suuna „Ühiskonna vajadustele vastav haridus ja hea ettevalmistus osalemaks tööturul“ meetme „meetme 6 „Täiskasvanud elanikkonna kompetentside arendamine“ tegevuse 1.6.1 „Madala haridustasemega täiskasvanute tagasitoomine tasemekoolitusse ja õppes osalemise toetamine“ eesmärkide elluviimiseks eraldatava toetuse andmise tingimusi ja korda eesmärgiga pikendada abikõlblikkuse perioodi, taotletava toetuse maksimaalset summat ning mõningaid elluviimisega seotud tehnilisi üksikasju.

Antud määruse alusel on toimunud juba kaks avatud taotlusvoor. Viimase voo abikõlblikkuse periood lõpeb 31. detsember 2020, mitmed projektid juba 2020. a augustis. Kuna meetme tegevuse eelarve võimaldab veel ühe voo väljakuulutamist, korrigeeritaksegi abikõlblikkuse perioodi. Kuna eelarve ei võimalda toetada projekte senises mahus, vähendatakse toetuse maksimaalset summat.

Toetuse andmise eesmärgiks on tuua haridustee katkestanud põhi- või keskhariduseta inimesi tagasi tasemeõppesse, omandama mittestatsionaarses õppevormis põhi- või üldkeskharidust ning muuta vastavat õpet paindlikumaks.

Taotlejaks võivad olla üldhariduskoolid, milles toimub mittestatsionaarne õpe ja millele esitatavad täpsemad nõuded on määruse §-s 10, samuti riigigümnaasiumid, milles toimub mittestatsionaarne õpe, ning kutseõppeasutused, milles viiakse läbi mittestatsionaarses vormis üldharidusõpet. Sellisteks kutseõppeasutusteks on alates 1. septembrist 2019. a Haapsalu Kutsehariduskeskus ning õppe avavad 1. septembrist 2020. a Ida-Virumaa Kutsehariduskeskus ning Võrumaa Kutsehariduskeskus.

Määruses tehakse järgmised muudatused:

Eelnõu punktiga 1 tunnistatakse § 6 lõige 4 kehtetuks. Määruses on loetletud kuus erinevat toetatavat tegevust. Lõige 4 sätestas, et toetatakse projekte, milles viiakse läbi vähemalt kahte loetletud tegevustest. Kuna toetuse maksimaalset määra vähendatakse, on eesmärk vajadusel toetada ka ainult ühele tegevusele keskenduvaid projekte. Selletõttu tunnistatakse antud lõige kehtetuks.

Eelnõu punktiga 2 asendatakse § 8 lõikes 1 tähtaeg „31. detsember 2020“ tähtajaga „31. august 2023“. See tähendab, et meetme abikõlblikkuse perioodi pikendatakse. Projekti abikõlblikkuse periood, mida sama paragrahv käsitleb, ei pikendata ning selleks jääb 24 kuud. Eelarve ei võimalda projektide pikendamist.

Eelnõu punktiga 3 asendatakse § 9 lõikes 1 number „250 000“ numbriga „100 000“. Antud muudatusega vähendatakse toetuse maksimaalset summat, kuna eelarve ei võimalda endises mahus toetuse eraldamist. Vooru raames saavad projekte esitada umbes 16-18 õppeasutust, eesmärk on rahuldada pigem rohkemaid taotluseid, et tegevusi oleks võimalik viia läbi erinevates regioonides.

Eelnõu punktiga 4 muudetakse § 9 lõike 2 sõnastust. Kuna toetuse maksimaalne summa on 100 000 eurot, on lõike sõnastust täpsustatud, märkides, et toetuse saaja on kohustatud abikõlblike kulude hüvitamisel muuhulgas kasutama ka määruse § 7 lõike 1 punktis 2 sätestatud kaudsete kulude arvestamise tingimusi.

Eelnõu punktiga 5 sõnastatakse ümber § 16 lõike 1 esimene lause. Muudatuse kohaselt viib rakendusüksus taotluste nõuetele vastavuse kontrolli läbi, arvestades taotluste menetlemise lõpptähtaega. Praktikas on selgunud, et taotluste nõuetele vastavuse kontrolli tegemine väga piiratud aja jooksul ei ole alati töökorralduslikult võimalik. Samas ei ole seda menetlemise etappi vajalik reguleerida, kuna menetluse lõpptähtaeg on määratud § 15 lõikes 4. Rakendusüksusele annab taotluste menetlemise lõpptähtaja arvestamine töökorralduses suurema paindlikkuse ning võimaldab kvaliteetsema lõpptulemuse.

Eelnõu punktiga 6 asendatakse paragrahvi 16 lõike 1 kolmandas lauses tähtaeg „5 tööpäeva“ tähtajaga „10 tööpäeva“. Säte reguleerib perioodi, mis on antud taotlejale taotluse nõuetele vastavuse kontrolli ajal taotluse puuduste kõrvaldamiseks. Perioodi pikendatakse taotleja kasuks, kuna praktikas on selline vajadus ilmnenud.

Eelnõu punktiga 7 jäetakse § 23 lõike 3 esimesest lausest välja lauseosa „või registri väliselt rakendusüksuse kinnitatud vormil“. Kuna kõigile toetuse saajatele on loodud mugav andmete edastamise võimalus E-toetuse keskkonna kaudu, on mõistlik dokumente esitada vaid selle keskkonna vormidel. E-toetuste keskkonna kasutamine andmete esitamiseks vähendab nii toetuse saaja kui rakendusüksuse halduskoormust.

Eelnõu punktiga 8 muudetakse § 23 lõike 4 sõnastust. Rakendusüksuse praktikas ei ole väljamaksete prognoos alati olnud vajalik ning pigem võiks vastava info maksetaotluste esitamise sageduse kohta esitada rakendusüksusele mitteformaalselt. Muudatus võimaldab prognoosi esitamise nõuet vajadusel taotluse rahuldamise otsuses kehtestada, kuid see ei ole kohustuslik.

Eelnõu punktiga 9 tunnistatakse § 24 lõike 1 teine lause kehtetuks. Aruannete esitamine rakendusasutusele pole vajalik, kuna rakendusasutuse esindajal on ligipääs SFOS kaudu kõigile esitatud aruannetele.

Eelnõu punktiga 10 täiendatakse § 24 lõikega 2¹. Lühema abikõlblikkuse perioodiga projektide puhul on mõistlik anda rakendusüksusele otsuse tegemisel suurem paindlikkus. Lühemate perioodide puhul ei ole andmete muutumine oluline ning sellisel juhul vähendab vaid lõpparuande esitamise kohustus nii toetuse saaja kui rakendusüksuse halduskoormust.

Eelnõu punktiga 11 muudetakse § 24 lõike 3 sõnastust. Kuna aruandevormid on toetuse saaja jaoks kättesaadavad e-toetuse keskkonnas, on muudatusega lisatud ka keskkonna kaudu aruannete avalikustamise võimalus.

3. Eelnõu terminoloogia

Eelnõuga ei võeta kasutusele uusi termineid.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu aluseks on perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse seadus ja selle alusel antud õigusaktid, mis on kooskõlas vastava EL õigusega.

5. Määruse mõjud

Määruse rakendamisel elluviidavad tegevused omavad mõju regionaalsele arengule, infoühiskonna edendamisele, aitavad kaasa võrdsete võimaluste tagamisele ja ühtsele riigivalitsemisele. Tegevused ei oma mõju keskkonna- ja kliimapoliitikale. Toetatavate tegevused ei ole kavandatud ühegi läbiva teema probleemide lahendamiseks spetsiaalset, tegelik mõju sõltub konkreetsetest projektidest.

Regionaalne areng. Tegevused toetavad varakult haridustee katkestanud täiskasvanute õppesse tagasi pöördumist ja haridustaseme tõstmist üle terve Eesti. Toetust saavad taotleja mittestatsionaarset õpet pakkuvate koolide pidajad kõikides maakondades.

Infoühiskonna edendamine. Täiskasvanutel, kes jõuavad meetmete toel mittestatsionaarsesse õppesse, paranevad õpingute käigus infotehnoloogilised oskused vastavalt riiklikus õppekavas ettenähtule. Samuti, vastavalt eelnevate voorude kogemusele, laiendavad õppeasutused tänu projektidele e-õppe kättesaadavust.

Võrdsete võimaluste tagamine. Määruse alusel toetust saavate tegevuste keskmes on täiskasvanud, kelle haridustee on katkenud enne keskhariduse omandamist. Tegemist on sihtgrupiga, kes on haavatavad tööturupositsiooni mõttes, aga samas osalevad nad kõige vähem ka elukestvas õppes. Võimalust haridustee jätkamise kaudu oma võimalusi parandada kasutab samas väga väike osa sihtrühmast.

Ühtne riigivalitsemine. Tegevuste kaudu edendatakse koostööd maakondades nii ühe kohaliku omavalitsuse piires erinevate osapoolte vahel (õppeasutused, kohalikud omavalitsused, töötukassa piirkondlikud keskused, Rajaleidja keskused, tööandjad jpt) kui ka erinevate kohalike omavalitsuste vahel.

6. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Tegevuste elluviimiseks tuleb HTMil avada taotlusvoor, mille viib läbi rakendusüksus Riigi Tugiteenuste Keskus (*edaspidi RTK*). Meetme tegevuse eelarve kohustustega katmata summa on 27.02.2020 seisuga 870 000 eurot, millele lisanduvad käimasolevate projektide kasutamata jäägid. Sama tegevuse I taotlusvooru projektide kasutamata jääk oli 450 000 eurot, seega võime eeldada selles suurusjärgus vahendite vabanemist ning taotlusvooru saab läbi viia mahus kuni 1,3 miljonit eurot. HTM koostöös RTKga seirab käimasolevate projektide elluviimist ning kohandab vastavalt sellele taotlusvooru mahtu.

7. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Riigi Tugiteenuste Keskusele. Märkusi ja ettepanekuid eelnõule ei esitatud.

Terje Haidak
täiskasvanuhariduse osakonna juhataja